herpy

GEKKOER

Lesser rough-snouted gecko

Rhacodactylus trachycephalus

Rhacodactylus trachycephalus er en sjælden, nataktiv klatrer fra Île des Pins og den lille ø Môrô i Ny Kaledonien, og den føder levende unger. Arten er kritisk truet i naturen og sjælden i fangenskab. Pasningen minder om de øvrige *Rhacodactylus*-arter, men dyrene er dyre, vokser langsomt og får højst to unger om året.

Familie: Diplodactylidae Tidligere navn: *Chameleonurus trachycephalus; Rhacodactylus trachyrhynchus trachycephalus*
Udgivet 16. november 2026

SPECIFIKATIONER

DYRET

Voksenstørrelse	**10-14 cm** snude-kloak-længde
Levetid	**15-20 år**
Aktiv	**Nat**
Levevis	**Træboende**
Biotop	**Regnskov**
Sværhedsgrad	**Øvet**

PASNING

Min. terrarie	**45 × 45 × 90 cm** L × B × H til 4 voksne dyr
Temperatur, dag	**22-26 °C**
Temperatur, nat	**18-21 °C**
Luftfugtighed	**65-70 %**
Vand	**Vandskål**
UVB	**Valgfri**
Kost	**Insekter og færdigfoder**
Holdes	**Parvis eller i gruppe**

AVL

Formering	**Levendefødende**
Kønsmoden	**36-60 mdr.**
Kuldstørrelse	**1-2 unger**
Kuld pr. år	**1**
Drægtighed	**180 dage**

BESKYTTELSE OG PAPIRER

CITES	**Ikke omfattet**
EU-bilag	**Ikke omfattet**
IUCN	**Kritisk truet (CR)**

Arten står hverken på CITES-listerne eller i bilagene til EU's forordning om handel med vilde dyr. På IUCN's rødliste er den kritisk truet (CR), og den hører til de sjældneste gekkoer i verden. Spørg sælgeren om dyrets afstamning, og køb kun opdrættede dyr med dokumenteret oprindelse. Ellers gælder dyrevelfærdslovens almindelige krav.

Om arten

Rhacodactylus trachycephalus er en middelstor gekko med bred hovedform, en ru snude og en gribehale, der er omtrent lige så lang som kroppen. Snude-kloak-længden når højst 14 cm. Det videnskabelige navn kommer af græsk *trachys* (ru) og *kephale* (hoved) og henviser til de grove skæl på snuden. Øjnene er store, og tæerne er forholdsvis brede. Skællene danner et mosaikmønster af hvidt, brunt, gråt og grønt i forskellige nuancer.

Arten blev beskrevet i 1878 af Boulenger som *Chameleonurus trachycephalus*. Siden er den blevet behandlet som underart af *Rhacodactylus trachyrhynchus*, men den regnes i dag som en selvstændig art. Den adskilles fra *R. trachyrhynchus* ved at være mindre (højst 14 cm mod 19 cm i snude-kloak-længde), ved forholdsmæssigt større øjne, færre skælrækker på midten af kroppen (højst 111 mod mindst 119) og ved, at snudeskjoldet ikke rører næseboret. Skællene ved snuden er mindre og mindre ru.

Farverne spænder fra grønne, gule og kanelbrune nuancer til gråt, sort, hvidt og chokoladebrunt, og nogle dyr har dalmatinerpletter. Mønstret kan være plettet, tværbåndet eller helt ensfarvet. Med regelmæssig håndtering bliver dyrene tamme og lette at tage op.

Arten hører til de få gekkoer, der føder levende unger, og den får kun en eller to unger om året. Det er en af grundene til, at den er så sjælden i fangenskab. Dyrene er først kønsmodne efter tre til fem år, og prisen starter ofte i firecifrede beløb, hvis man overhovedet kan finde et dyr. Levealderen er ikke dokumenteret; 15-20 år er et skøn ud fra beslægtede arter.

Udbredelse og levested

Arten findes kun på Ny Kaledonien i det sydvestlige Stillehav. Typelokaliteten er Île des Pins syd for hovedøen Grande Terre, og arten kendes derudover fra den lille ø Môrô. Angivelserne er ikke helt enige: Nogle opgiver, at den lever på begge øer, mens andre kun nævner Môrô. Fund på selve Grande Terre er ikke dokumenteret.

Udbredelsen er ekstremt lille. Bestanden på den lille ø kan udryddes ved en enkelt katastrofe, og begge bestande er meget sårbare. Arten er derfor opført som kritisk truet. Truslerne er opsplitning og tab af skov, ulovlig handel og indførte arter: den lille ildmyre, katte og rotter, der æder både unger og voksne dyr.

> **Oprindelig udbredelse:** Ny Kaledonien.

LEVESTED

Rhacodactylus trachycephalus lever i fugtig skov. Den er nataktiv og holder sig i skovens nedre lag, hvor den klatrer på stammer og grene. Hvor den lever sammen med *Rhacodactylus leachianus*, er der en lodret arbejdsdeling: *R. trachycephalus* bruger de lavere etager, mens *R. leachianus* oftest findes højere oppe i kronerne.

Hos den nærtbeslægtede *Rhacodactylus trachyrhynchus* hviler dyrene om dagen i hulheder i træer, og flere dyr kan ligge tæt sammen i samme skjul, hvilket holder på både varme og fugt. Om *R. trachycephalus* gør det samme, er ikke dokumenteret. Der findes ingen detaljerede målinger af temperatur og luftfugtighed på artens levesteder, og højdeintervallet er ikke dokumenteret. Klimaet på Ny Kaledonien er subtropisk og fugtigt, og terrariets rytme med en fugtig, mild og mørk nat bygger på erfaringerne fra beslægtede *Rhacodactylus*-arter.

Læs mere: Luftfugtighed, sprøjtning og ventilation

Pasning

TERRARIET

Arten trives bedst i et lodret terrarie på mindst 45 × 45 × 90 cm (længde × bredde × højde). Det rummer et til fire dyr, og et større terrarie er altid en fordel. Placér et stort, hult korkrør lodret i terrariet, så dyrene har en solplads øverst under lyset. Uden for skjulet hviler dyrene på siden af korkrøret med hovedet op eller ned. Det er særligt vigtigt for drægtige hunner, som på den måde selv kan regulere temperaturen for ungerne i kroppen.

Brug flere hule korkrør til hvile i dagtimerne og som sted, hvor hunnerne kan føde. Rørene skal være lukket i den ene ende, fx ved at stå fast mod bunden eller en sidevæg. Giv gerne hvert dyr sit eget lille rør, så det kan trække sig tilbage. Drægtige hunner søger helt for sig selv inden fødslen og kan knurre og kvidre for at vise, at de ikke vil forstyrres. En levende plante giver skjul og holder fugten oppe.

Med flere dyr skal nye dyr introduceres på neutral grund, helst i et nyt terrarie, hvor ingen af arten har boet før. Hanner kan leve fredeligt sammen, hvis de er opdrættet sammen fra små. Voksne hanner, der sættes sammen, kan slås ihjel. Hunner kan gå sammen i større grupper, men skal introduceres forsigtigt, hvis de ikke har kendt hinanden fra ungerne.

Unger kan holdes i en lille plastikboks på ca. 30 × 20 × 20 cm med ventilationsriste i låget, ca. 4 cm steriliseret jord som bund, et par grene, et stykke korkbark som skjul, en håndfuld sphagnum og en meget lille vandskål.

Læs mere: Varme og temperatur

TEMPERATUR

Der er ikke målt præcise temperaturer for *Rhacodactylus trachycephalus* i naturen, så tallene bygger på erfaringer med arten i fangenskab og med beslægtede *Rhacodactylus*-arter. Hele spændvidden ligger mellem 18 og 29 °C. Dagtemperaturen bør ligge omkring 22-26 °C, og om natten må den falde til 18-21 °C.

Hold sommertemperaturen under 26 °C både dag og nat, hvis du kan. Om vinteren kan dyrene få en kølig periode, hvor de æder og bevæger sig mindre. Lad den følge årstiderne, men lad aldrig temperaturen falde under 18 °C om natten og 23 °C om dagen.

Over 29 °C bør temperaturen aldrig komme, og det er klogt at holde terrariet væk fra solen og sydvendte vinduer. Brug et digitalt termometer og en termostat, hvis du bruger ekstra varme. En lampe på 60 W over korkrøret giver en varmere plet, men der er ikke dokumenteret en bestemt hotspot-temperatur for arten.

LUFTFUGTIGHED OG VAND

Luftfugtigheden bør ligge omkring 65-70 %. Den kan holdes oppe med en levende plante, fugtig sphagnum i et skjul og regelmæssig sprøjtning. Hos beslægtede, større *Rhacodactylus*-arter angives 50-75 % og sprøjtning tre til fire gange om ugen, og tallene kan bruges som rettesnor. Terrariet skal være fugtigt, men ikke vådt, og ventilationen skal være god.

Stil en stor, lav vandskål med frisk vand i terrariet. En skål på ca. 20 cm i diameter og nogle få cm dyb giver plads til, at dyrene kan sidde og lægge sig i vandet, hvis de har lyst. Unger får en meget lille skål, højst ca. 5 cm bred og 2-3 cm dyb. Læg et par flydende plastkugler fra et akvariefilter i skålen, så foderinsekterne kan kravle op og ikke drukner.

LYS OG UVB

Arten er helt nataktiv og kommer først frem, når der er mørkt. Det er ikke påvist, at UVB er nødvendigt. Arten er dog avlet med god succes under UVB-lysstofrør og en varmelampe på 60 W, tændt 12 timer og slukket 12 timer, fordi alle *Rhacodactylus*-arter formentlig soler sig lidt i naturen. Et svagt UVB-lys med god skygge kan derfor være en fordel. Beslægtede, nataktive *Rhacodactylus*-arter klarer sig uden lysstofrør, men må aldrig stå i direkte sol.

Brug en tænd-sluk-timer. Der skal være helt mørkt om natten, og farvet natlys er ikke nødvendigt.

Læs mere: Lys og UVB

FODER

Foderet består af levende insekter og et tørt pollen- og nektarfoder til daggekkoer, som står fremme hele tiden. Giv fire voksne fårekyllinger pr. voksent dyr én gang om ugen. Insekterne skal være fodret godt op og pudres med kalk med D3-vitamin hver gang. Giv foder om aftenen, når lyset er slukket, for dyrene kommer først frem i fuldt mørke.

Hos beslægtede *Rhacodactylus*-arter bruges også færdigfoder til frugtædende gekkoer, rørt op til en tyk grød, to til tre gange om ugen. Rester fjernes efter 24-36 timer. Nyfødte mus tages ikke af denne art, men tages af *Rhacodactylus trachyrhynchus*.

Unger får de første foderinsekter efter ca. en uge: to uger gamle fårekyllinger, der højst er lige så brede som ungens hoved, pudret med kalk med D3. Sæt desuden en lille skål med tørt foder til daggekkoer frem. Giv ikke frugtmos som eneste foder, for det giver let stofskifteproblemer.

Læs mere: Foderdyr: hold og avl Læs mere: Kalk, vitaminer og tilskud

ADFÆRD OG HÅNDTERING

Arten er rolig, og med regelmæssig håndtering bliver dyrene tamme og lige så lette at tage op som *Correlophus ciliatus*. Dyrene er aktive om natten, så håndtér dem om aftenen. Gekkoen kan bide, hvis den føler sig truet, og et bid hos større beslægtede arter gør ondt.

Arten er social og kan holdes i par eller grupper, hvis terrariet har mange skjul, og hvis dyrene har kendt hinanden fra små eller introduceres med omhu. Giv hvert dyr sit eget skjul. Hunner, der er ved at føde, trækker sig tilbage og kan knurre eller kvidre. Hold øje med uro, bid og manglende haler, og del dyrene, hvis det er nødvendigt.

Avl

KØNSMODENHED OG KØNSBESTEMMELSE

Arten er først kønsmoden efter tre til fem år, så det tager lang tid at få dyr, der kan avles på. Hvordan man sikrest kønsbestemmer unge dyr, er ikke dokumenteret for netop denne art. Hos gekkoer i familien ses hannerne normalt på en bule ved halens rod og porer foran kloakken, når de er store nok. Sæt ikke unge, spinkle hunner i avl.

PARRING

Parringen sker typisk mellem januar og april, med højdepunkt omkring marts. Den foregår om natten og ses meget sjældent. Avlsgrupper holdes sammen hele året, så man undgår problemer med at introducere dyrene igen.

Dyrene går igennem en kølig periode om vinteren, hvor de æder og bevæger sig mindre. Den følger årstidernes naturlige skift. Lad ikke temperaturen falde under 18 °C om natten og 23 °C om dagen, og lad den ikke overstige 26 °C om sommeren.

ÆGLÆGNING OG KULD

Rhacodactylus trachycephalus lægger ikke æg, men føder levende, færdigdannede unger. Drægtigheden varer cirka seks måneder, og hunnen får normalt tvillinger. Der er kun et kuld om året, som regel om efteråret, og aldrig mere end to unger.

Den drægtige hun trækker sig tilbage til et af de lukkede korkrør og kan knurre eller kvidre for at vise, at hun ikke vil forstyrres. Fødslen sker om natten. Kønsmodne hunner skal have rigeligt med kalk og insekter i hele drægtigheden.

INKUBATION

Da arten føder levende unger, er der ingen inkubation. Det samme gælder æglægning og æglæggekasser. I stedet er drægtigheden på cirka seks måneder den tid, hunnen skal bruge. Under drægtigheden regulerer hunnen selv temperaturen ved at placere sig i liggepladsen øverst i terrariet, hvor der er varmest. Derfor skal der altid være et lodret korkrør under lyset. Hold terrariet stabilt, og forstyr hunnen så lidt som muligt de sidste uger.

Læs mere: Inkubation af æg

OPDRÆT AF UNGER

Unger er helt færdigdannede ved fødslen. De bør tages ud af avlsterrariet, så snart de opdages, fordi nyfødte unger kan blive ædt af andre dyr i terrariet. Hos *R. trachyrhynchus* fodres hannerne med nyfødte mus op til en fødsel, så de ikke interesserer sig for ungerne. Denne art tager ikke mus, så her er det vigtigste at fjerne ungerne hurtigt.

Indret ungernes boks som beskrevet under terrariet. Giv de første foderinsekter efter ca. en uge. Vejledning om vægt og vækst er ikke dokumenteret for arten, og det tager tre til fem år, før dyrene er voksne.

Sundhed og typiske fejl

Der findes næsten ingen dokumenteret erfaring med sygdomme hos *Rhacodactylus trachycephalus*, og meget af følgende bygger på beslægtede *Rhacodactylus*-arter. De typiske problemer er:

- Slagsmål mellem voksne hanner, der ikke er vokset op sammen. De kan ende med døden.
- Kannibalisme: nyfødte unger kan blive ædt af andre dyr i terrariet.
- Tab af halen ved slagsmål eller hvis du tager fat i den.
- Stofskifteproblemer, hvis ungerne kun får frugtmos. Giv kalk og D3 og varieret foder.
- Hudinfektioner, hvis skjul og bund er konstant våde. Hold skjulet fugtigt, men ikke vådt.
- Stress og for høje temperaturer.

Søg dyrlæge med erfaring i krybdyr, hvis dyret taber sig, ikke spiser eller er slapt.

Spørg altid dine kloge bekendte

Vejledningen er et godt sted at begynde, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskellige, og meget af det vigtigste lærer man af dem, der har holdt arten i årevis. Tal med en avler, en erfaren holder eller en dyrlæge med forstand på krybdyr og padder, før du anskaffer dyret - og igen, hvis noget ser forkert ud.